

POSTANOWIENIE

4 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 4 czerwca 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa Ł.J.
przeciwko Politechnice w R.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Ł.J.
od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie
z 14 listopada 2023 r., V Ca 527/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 8 marca 2023 r. Sąd Rejonowy w Rzeszowie zasądził od pozwanej Politechniki w R. na rzecz powoda Ł.J. kwotę 68.432 zł z bliżej określonymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie (pkt I); zasądził od pozwanej Politechniki w R. na rzecz powoda M.B. kwotę 48.036,34 zł z bliżej określonymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie (pkt II) oraz orzekł o kosztach postępowania (pkt III i IV).

2. Na skutek apelacji wniesionej przez stronę pozwaną Sąd Okręgowy w Rzeszowie wyrokiem z 14 listopada 2023 r. zmienił zaskarżony wyrok w punktach I i II w ten sposób, że powództwa oddalił, oraz w punktach III i IV w ten sposób, że nie obciążył powodów kosztami postępowania poniesionymi przez stronę

pozwana (pkt 1); postanowił nie obciążać powodów kosztami postępowania apelacyjnego (pkt 2 i 3).

3. Od wyroku Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiódł powód Ł.J. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Skarżący podniósł, że w sprawie zachodzą istotne zagadnienia prawne polegające na konieczności rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy: i) czy oświadczenie uczelni publicznej o wypowiedzeniu umowy o świadczenie usług edukacyjnych musi przyjąć formę decyzji czy też może być złożone w sposób dorozumiany? ii) czy w świetle art. 65 § 1 k.c. i kombinowanej metody wykładni oświadczeń woli samo zaprzestanie wykonywania umowy przez osobę prawną może być traktowane jako dorozumiane wypowiedzenie umowy, jeżeli brak jest innych okoliczności (w szczególności aktów wewnętrznych podjęcia decyzji o wypowiedzeniu umowy) a następne działania osoby prawnej uzasadniają stwierdzenie o woli kontynuowania umowy pod zmienionymi warunkami, a nie chęć rozwiązania umowy? iii) czy w świetle art. 746 § 2 k.c. w zw. z art. 750 k.c. publiczna uczelnia wyższa może wypowiedzieć studentowi umowę o świadczenie usług edukacyjnych w każdym czasie? iv) czy w świetle art. 58 § 2 k.c. wypowiedzenie umowy o świadczenie usług edukacyjnych studentowi przez publiczną uczelnię wyższą jest zgodne z zasadami współżycia społecznego, w sytuacji gdy uczelnia wzbudziła u studenta uzasadnione przekonanie, że ta umowa będzie wykonywana, przez co student nie podjął kształcenia na innej uczelni? Skarżący ponadto stwierdził, zachodzi konieczność wykładni wymienionych wyżej przepisów oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

4. Pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej a także o zasądzenie od powoda zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

5. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

6. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 lub 4 k.p.c., uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

7. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. – zob. postanowienia SN z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13 oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15 oraz z 24 października 2012 r., I PK

129/12). Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym (zob. postanowienia SN z 26 października 2021 r., I CSK 266/21 oraz z 30 czerwca 2021 r., III CSK 53/21). Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, iż sformułowane zagadnienia prawne nie spełniają powyższych wymogów.

8. Argumenty podniesione przez skarżącego w skardze kasacyjnej sprowadzają się do kwestii o incydentalnym i kazuistycznym charakterze, w większości dotyczących wątpliwości co do prawidłowości i skuteczności wypowiedzenia umowy. Nie mają one przez to charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz są osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i są w istocie pytaniami w tej właśnie sprawie. Tym samym sprowadzają się w istocie do kwestionowania prawidłowości zastosowania przez Sąd Okręgowy prawa materialnego przytoczonego w podstawach skargi. W konsekwencji, również z tych względów podniesione przez skarżącego kwestie nie mogą zostać uznane za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

9. Zagadnienia drugie i czwarte są przy tym oparte na presupozycjach faktycznych i jako takie nie spełniają kryteriów z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Kognicja Sądu Najwyższego ma bowiem ograniczony charakter i nie obejmuje zarzutów związanych z ustaleniami faktycznymi oraz oceną dowodów dokonanych przez sądy *meriti* (art. 398³ § 3 k.p.c.). Sąd Najwyższy jest sądem prawa, a nie sądem faktu, i nie dokonuje kontroli prawidłowości oceny dowodów przeprowadzonej przez sąd drugiej instancji, jak również kontroli prawidłowości dokonanych ustaleń faktycznych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 5 stycznia 2011 r., III CSK 72/10). Zagadnienia pierwsze i trzecie zostały z kolei sformułowane na tyle ogólnie, że ustosunkowanie się do nich w przedstawionym kształcie wykraczałoby znacząco poza zakres stanu faktycznego sprawy.

10. Zagadnienia sformułowane przez skarżącego w istocie zmierzają do podważenia zasadności bądź skuteczności wypowiedzenia umowy przez pozwanego. W tej kwestii wywody skarżącego odnoszące się do zastosowania art. 190 ust. 1 i 2 prawa o szkolnictwie wyższym są nieprzekonujące, zważywszy zwłaszcza na to, że przepis ten dotyczy sankcyjnego pozbawienia statusu studenta

– rozwiązania stosunku zakładowego między studentem a wyższą uczelnią, podczas gdy w rozważanej sprawie chodziło o rozwiązanie umowy o usługi edukacyjne, będącej nieodpłatną usługą dodatkową, realizowaną obok stosunku zakładowego łączącego studenta z wyższą uczelnią. W ocenie Sądu Najwyższego podnoszona wątpliwość nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., a sąd *meriti* trafnie ustalił reżim wypowiedzenia. Kluczowa stała się natomiast kwestia, czy *in casu* doszło do wypowiedzenia umowy według reguł donoszących się do wypowiedzenia umowy o (nieodpłatne) usługi edukacyjne. Kwestia ta została ustalona przez sądy *meriti*, podkreślić natomiast należy, że ustalenia w tym zakresie mieszczą się w sferze ustaleń faktycznych, a tym samym nie podlegają kontroli kasacyjnej. Jak już bowiem wyżej wyjaśniono, w świetle art. 398³ § 3 k.p.c. Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do oceny ustaleń o charakterze faktycznym.

11. Skarżący nie przedstawił osobnego uzasadnienia twierdzenia o występowaniu w sprawie wątpliwości wykładniczych. Ograniczył się do wyводу mającego uzasadnić sformułowane zagadnienia prawne. Wątpliwości w zakresie wykładni przepisów winny natomiast zostać odrębnie uzasadnione, gdyż istnienie istotnego zagadnienia prawnego i wątpliwości wykładniczych stanowią odrębne przyczyny kasacyjne. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga od skarżącego nie tylko wskazania, które przepisy mają być poddane wykładni Sądu Najwyższego, ale również opisu wątpliwości związanych z wykładnią powołanych przepisów, polegającego na zarysowaniu możliwych sposobów jej dokonania, wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawieniu własnej propozycji interpretacyjnej. W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie należy również, choćby przykładowo, wskazać orzeczenia, w których ten sam przepis prawa podlegał różnej wykładni (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 czerwca 2022 r., I CSK 2196/22, i z 30 czerwca 2023 r., I CSK 2443/22). Niniejsza skarga kasacyjna nie spełnia powyższych wymogów.

12. Skarżący podniósł ponadto oczywistą zasadność skargi w zakresie dotyczącym naruszenia art. 190 ust. 1 i 2 prawa o szkolnictwie wyższym, art. 746

§ 2 w zw. z art. 750 k.c. oraz art. 58 k.c. Uwagi w tym zakresie ograniczył jednak do zanegowania trafności stanowiska sądu odwoławczego akceptującego dopuszczalność wypowiedzenia umowy o świadczenie usług edukacyjnych w każdym czasie. Skarżący nie przedstawił natomiast argumentów, które wskazywałyby na popełnienie przez sąd odwoławczy rażących uchybień przy rozstrzyganiu podanej kwestii. Wypada przy tym zwrócić uwagę, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie każde naruszenie prawa, nawet oczywiste, przesądza o zasadności skargi kasacyjnej w świetle art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 lutego 2007 r., V CSK 485/06 i z 3 marca 2020 r., V CSK 75/19). Funkcją postępowania kasacyjnego nie jest weryfikowanie wszelkich naruszeń prawa w toku postępowania przed sądami *meriti*, w tym także przed sądem odwoławczym. W orzecznictwie przyjmuje się, że o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje (a zatem nie musi wyłącznie rozstrzygać) *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz istotny jest skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. zamiast wielu postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08; z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08; z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15; z 18 maja 2023 r., I CSK 855/23). Oczywiście nietrafność wyroku ma być konsekwencją ewidentnego naruszenia prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2010 r. II CSK 36/2010 i z 30 listopada 2010 r. I CSK 359/10). Oczywiście zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika, a zatem przy zastosowaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby pogłębionej analizy, przeprowadzania dłuższych badań lub dociekań, podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie, bowiem orzeczenie sądu *ad quem* jest oczywiście nieprawidłowe (postanowienia Sądu Najwyższego z 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15 i z 14 lutego 2020 r., V CSK 483/19). Innymi słowy, uchybienia powinny być dostrzegalne w sposób oczywisty dla osoby mającej wyższe wykształcenie prawnicze (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52; z 22 marca 2001 r., V CZ

131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156; z 17 maja 2018 r., IV CSK 601/17; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 21 maja 2019 r., I CSK 219/19).

13. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

14. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

15. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

(G.N.-J.)

[r.g.]